

velikost, tako da večina črev izstopi v modnik ali sramne sklopnice, oziroma pod zelo raztegneno kožo nad popkom. Natrgani žlezasti ustroji se večkrat tudi zacelijo, in to velja osobito o malih zaderah na površji jeter.

Omeniti je še, da mnogokrat nastanejo ogromne zmečkanine notranjih ustrojev, ne da bi se na koži našle najmanjše posledice vplivajoče sile.

(Dalje prihodnjič.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Posojilo ali „*datio in solutum*“? Kako je tolmačiti § 113. in 118. obč. sod. r.? Zahtev notarskega akta po zakonu s 25. julija 1871, št. 76. drž. zak.

O. R. toži R. Sch-a zaradi plačila 100 gld., in trdi se v tožbi tole: Toženec je potrdil v svojeročno pisanem in podpisanem dolžnem pismu z dne 1. januarja 1881, da je prejel od tožiteljeve žene, prejšnje lastnice trgovske firme Ch. Sch., 100 gld. gotovine kot posojilo. On sicer pravi v dolžnem pismu, da jej prepušča v njeno izločljivo last ob enem imenovano obleko, perilo in obutal namesto plačila; tega pa ni res prepustil, marveč vzel je vse s seboj, ko je šel od nje, in ni se torej zvršila „*datio in solutum*“. Vsled odstopnega pisma z dne 17. aprila 1887 prišla je ta tirjatev v last tožiteljevo.

Okrajno sodišče v Sl. Gr. je razsodilo, da je toženec dolžan plačati tožitelju zahtevanih 100 gld. s prip., ako priseže tožiteljeva prostovoljna posrednica Ch. R., da nista ona in toženec 1882. ali 1883. leta poračunila vse mej seboj in da nista takrat poravnala vseh tirjatev drug proti drugemu.

Razlogi:

Preudariti je treba najprej, je li upravičen toženčev ugovor, da ne more biti posojilna pogodba pravna podstava tej tožbi, in da je torej napačen navedeni pravni naslov tožbe. V dolžnem pismu z dne 1. januarja 1881 je potrdil toženec, da je trgovski firmi Ch. Sch. resnično

dolžan 100 gld. posojila in da jej je za plačilo odstopil svojo obleko perilo in obutal, ker nima družega premoženja. Gledé na določbe §§ 113. in 114. obč. sod. r. mora se po tem takem sicer smatrati za resnico, da je toženec res bil trgovski firmi Ch. Sch. dolžan 100 gld. posojila, ker je sam spisal in podpisal dolžno pismo; njegova izjava pa, da jej prepušča svojo obleko, perilo in obutal, nikakor že ne dokazuje, da se je to tudi res zgodilo (§ 118. obč. sod. r.). Toženec trdi, da je to storil, češ, drugače ne bi bila mogla tožiteljeva žena Ch. R. nasprotnikove obleke podariti njegovemu očetu. A iz te podaritve ni še nikakor moči sklepati, da je ona bila vse te reči prejela kot plačilo, nego lahko je misliti, da so prišle na drug način v njeno last. Ugovor torej ne velja. Toženec bi bil moral dokazati, da je on ženi Ch. R., sporazumevši se z njo, namesto plačila izročil svojo obleko, perilo in obutal, ter da je ona prevzela vse to tudi na ta način in v ta namen. Tega pa on ni trdil, še menj pa dokazal. Gotovo pa je, da je bilo vrniti denar, ker drugače toženec tudi ne bi bil imel povoda namesto plačila obljubiti kako drugo stvar. Tudi je gotovo, da denar ni bil morebiti podarjen. Vsi znaki pogodbe po § 983. obč. drž. zak. se po tem takem nahajajo v le-tem slučaju, in istinit je pravni naslov tožbe. Toženec tudi ugovarja, da ni bil zmenjen čas plačilni, in da se vsled tega ne more govoriti o posojilni pogodbi. Ali bistveno je posojilni pogodbi, da se dajo porabne reči, da se morajo vrniti reči iste vrste in dobrote; pristavek v § 983. obč. drž. zak. „čez določeni čas“ pa ni bistven, ker je naravno, da se pozneje, čez gotovi čas, vrne posojena reč, in ako čas ni trdno določen, uporabiti je določbo § 904. obč. drž. zak. — Dalje trdi toženec, da tožitelj ni upravičen za tožbo, ker bojda ni dokazano, da je tirjatev firme Ch. Sch. prešla k tožitelju. A tudi ta ugovor je ničev. O. R. se pač po pravici sklicuje na cesijo, vsled katere je izrekla prostovoljna posrednica Ch. R., rojena Sch., prejšnja lastnica trgovine Ch. Sch., da je ona že 26. decembra 1882 odstopila tožitelju vse svoje tirjatve, torej tudi denašnja tirjatev 100 gld. in izrekla tudi, da je že zdavnaj prejela valuto. Odstopno pismo pa se je sestavilo le zatagadelj, da bi imel tožitelj tudi pismen dokaz v rokah. Tožencu torej nič ne pomaga, če se sklicuje na zakon z dne 25. julija 1871, št. 76. drž. zak. Res so po smislu tega zakona kupne pogodbe med zakonskima veljavne le takrat, ako so sestavljene v obliki notarskega akta. Res pa je tudi, da je ta zakon le izjemno določilo, katero je tolmačiti kolikor moči strogo; niso mu podvržene take cesije, v katerih se na-

hajajo znaki kupne pogodbe. Pa bodi si to umovanje resnično ali ne, nikakor se ne more prezirati, da ta cesija le potrjuje pravno dejanje, katero se je zgodilo dne 26. decembra 1882, ko tožitelj O. R. in Ch. R. nista še bila mož in žena, da torej tu ne more biti potrebna omenjena oblika, če bi tudi res bila drugače vselej potrebna za vsako cesijo med možem in ženo. Ostaja torej zadnji ugovor, ta namreč, da sta bojda Ch. R. in toženec 1882. ali 1883. l. poračunila in pobotala vse medsebojne tirjatve. Ker bi bila tirjatev, ko bi bilo to res, minila tožitelju, oziroma poprej Ch. R., spoznalo je sodišče, da je ta okolnost odločilna, in pridržala se je glavna prisega prostovoljni posrednici, ki jo je že vzprejela v pravdi.

V svoji apelaciji poudarjal je toženec, da je dolžno pismo presojati le po celoti, da se ne sme ločiti prvi odstavek od drugega, da se nikakor ne ujema z zakonom (§§ 914.—915. obč. drž. zak.) način, kakor je prvi sodnik razlagal dolžno pismo. Ta listina je kupna pogodba, k večjemu dokazuje le „*datio in solutum*“. Tožitelj ne sme tirjati plačila, on bi imel le pravico tirjati tam navedene reči, ko bi mogel dokazati, da jih ni nikdar prejela njegova žena. Cesija bi se bila morala na vsak način zapisati v obliki notarskega akta, ker O. R. in Ch. R. sta že bila mož in žena, ko se je sestavilo odstopno pismo; da potrjuje ta cesija le poprejšnje pravno dejanje med njima iz časa, ko še nista bila v zakonski zvezi, to je brez pomena, tem menj, ker se je to bilo v pravdi oporekalo.

Višje deželno sodišče v Gradci je potrdilo razsodbo prvega sodnika, ne da bi za to bilo navedlo posebnih razlogov.

Dr. H.

b) Politična stavbinska dovolitev ne zavira postopanja zaradi motenja mirne posesti.

B. je na svojem dvorišči postavila drvarnico tik plota sosedu A. in sicer na ta način, da je nekoliko ostrejša te drvarnice scgalo čez plot v ozračje sosedovega dvorišča.

A. vloži pri Ljubljanskem za m. del. okrajnem sodišči tožbo zaradi motenja posesti in pri sodnem ogledu dné 19. novembra 1886 vzprejme tudi ta fakt v svojo tožbo, trdeč, da ga je B. motila v zadnji dejanski posesti njegovega dvorišča in nad njim ležečega zračnega prostora, ter zahtevajoč, naj se obsodi, da mora odstraniti streho, kolikor je moli na tožiteljevo dvorišče.

Precej po sodnem ogledu odžaga B. strešne late toliko, da niso več segale na tožnikovo dvorišče.

Z odlokom z dné 15. junija 1887, št. 12071., odbije prvi sodnik tožiteljevo zahtevo iz nastopnih razlogov: Ako je toženka, gradeč drvarnico, oziroma streho, kakor je popisano, samolastno posegla v tožiteljevo območje, ne more poznejšnje odžaganje strehe odvzeti prvotnemu dejanju značaja motenja posesti. Ker pa je toženka, zvedevša pri sodnem ogledu, da se tudi nad streho izpodtika tožitelj, hotela odstraniti na tožiteljevo dvorišče moleče strešne late, torej nikakor ni povoda podtikati toženki, da namerja zvrševati pravno posest, kajti to, da je mimogredé segla čez plot v sosedno ozračje, ne more se smatrati za motenje obstoječih posestnih razmer. A neutemeljena je tožba tudi v formalnem oziru. Po smislu § 340. obč. drž. zak. ima oni, čigar pravice so o postavljanji novega poslopja v nevarnosti, le takrat pravico pritožiti se in prepovedati nadaljnjo stavitev, ako se stavitelj ni proti njemu zavaroval po propisu občnega sodnega reda. To se je pa le-tu zgodilo, kajti toženka je poprosila in dobila pri kompetentnem stavbinskem oblastvu dovolitev za stavitev. Ker ni razvidno, da bi se bil tožitelj pritožil proti tej dovolitvi, ne more se v tem slučaju z ozirom na stavbinsko dovolitev govoriti, da je toženka imela namen lastiti si tujo posest, oziroma motiti jo, in ne more se to tem manj, ker je toženka nameravala uže po načrtu staviti streho svoje drvarnice tako, da bo nekoliko ostrejša molelo na sosedovo dvorišče. Če tožitelju tedaj ni ugajala stavba, kakeršno je bilo dovolilo stavbinsko oblastvo, bilo mu je iskati pomoči le pri višjem stavbinskem oblastvu, a ne pri sodišči, kajti tožiteljica se je zavarovala zakonito proti vsem ugovorom s te strani. Da pa toženka ni bila stavila po načrtu, tega niti dokazal niti trdil ni tožitelj.

Vsled tožiteljevega rekurza odločilo je višje deželno sodišče v Gradci dné 27. julija 1887, št. 8298., da je toženka B. tožitelja A. motila v zadnji dejanski posesti njegovega dvorišča in nad njim ležečega ozračja; kajti dokazano je, da je drvarnična streha segala na tožiteljevo dvorišče, to pa brez dvojbe ustanavlja kratitev posesti tožnikove. Dasi je B. po tožbi odstranila kos ostrejša, vender s tem ni še izbrisala uže storjenega motenja, nego se je le izognila povelju, naj to stori, ter se ne more nikakor sklicevati na stavbinsko dovolilo, ker je le-tó ne upravičuje, da bi smela segati v tujo posest.

Na revizijski rekurz toženke je najvišje sodišče dné 27. oktobra 1887, št. 11.484., razveljavilo odločbo druge instance ter spoznalo po smislu prvega odloka.

R a z l o g i.

Toženka je začela staviti drvarnico, zaprosivši poprej in dobivši politično dopustilo; tožitelj ni trdil, da toženka ni bila po načrtu napravila strehe. Če bi se bilo pa to tudi v istini zgodilo, toženka je s svojim ravnanjem brez dvojbe dokazala, da jej ni mari kratiti tožnikove posesti, ker je, zagledavši, da nekaj strešnih lat sega v nasprotnikovo ozračje, takoj ukazala, da se toliko odžagajo. Tožitelj sam je to nekako pripoznal pri sodnem ogledu dne 19. nov. 1886, ko je tedaj, vzprejemši v svojo tožbo napominano motenje, navajal, da nasprotnica izkuša odstraniti na njegovo dvorišče moleči kos ostrešja; tudi je pozneje pripoznal, da je toženka dne 20. nov. 1886 popolnoma odstranila na njegovo dvorišče viseči del. Ker je pa bil položaj tak, ni imel tožitelj povoda, da bi bil klical sodnika na pomoč.

c) Razmerje med § 230. kaz. zak. in § 1489. obč. drž. zak.

L. K. je ovadil F. S-a zaradi hudodelstva razžaljenja Nj. Veličanstva in nekterih drugih hudodelstev. Z ozirom na kriva pričevanja se je ustavilo kazensko postopanje proti F. S-u, a pričelo drugo proti L. K-u zaradi hudodelstva obrekovanja. L. K. je bil obsojen in prestal 138 dni težke ječe. V ponovljenem kazenskem postoparji pa je bil L. K. spoznan nedolžnim, ker se je dokazalo, da so priče krivo govorile, oziroma da jih je F. S. bil pregovoril h krivi prisegi. F. S. je bil vsled tega dejan v preiskovalni zapor in v prvi inštanci tudi obsojen; a najviši kasacijski dvor je razveljavil to razsodbo, ker je hudodelstvo goljufije bilo že zastarelo.

Zdaj naperi L. K. proti F. S-u tožbo zavoljo odškodnine, zahtevajoč:

- a) za povrnitev škode in odhod zaslužka v 138 dneh
po 5 gld. 690 gld.
- b) za namestek sramote in nečasti, ki jo je pretrpel
po krivični kazni in za prikrajšanje kredita in
zaupanja vsled te krivične kazni znesek . . . 3000 gld.

Okrajno sodišče v Slovenski Bistrici je to zahtevo pogojno odbilo iz nastopnih

razlogov:

Tožnik se sklicuje, svojo zahtevo utemeljujoč, na kazensko razsodbo okrožnega sodišča v Celji z dne 14. aprila 1877, št. 3811., ter na razsodbo istega sodišča z dne 5. septembra 1882 in naposled na razsodbo porotnega sodišča v Celji z dne 10. decembra 1882, št. 21782.

Na podlogi prve razsodbe in ker se dotičniku tudi ni oporekalo, mora se za resnično smatrati, da je bil tožnik s to razsodbo krivim spoznan, namreč da je z ovajo z dne 25. januarija 1876, de pr. 9. februarja 1876, št. 9., katero je sam pisal in namestništvu v Gradci odposlal, vedoma po krivem obdolžil toženega F. S., češ, da je ta (F. S.) dne 2. januarija 1876 v gostilni Franca St. Nj. Veličanstvo psoval izpodbujal in k sovraštvu do Nj. Veličanstva in do celotne zveze cesarstva; — resnično je, da so vsled te ovaje F. S-a dejali v preiskavo; — resnično tudi, da je L. K. kot priča dne 21. februarja 1876 pri sodišči zaslišan v preiskavi proti F. S-u vedoma krivo izpovedal, da je F. S. izustil zgoraj omenjene psovke in hujskajoče besede; — resnično nadalje, da je on (L. K.) okoli 4 tedne po 2. januariji 1876. l. in okoli 5 dni pozneje Franca S. prosil, naj v preiskavi proti F. S. zaradi hudodelstva motitve javnega miru in razžaljenja Nj. Veličanstva pri okrajnem sodišči v Slovenski Bistrici vedoma izpové neresnico, da je F. S. v resnici izgovoril zgoraj omenjene psovke in hujskajoče besede; — resnično naposled, da je tožnik L. K. bil vsled tega obsojen radi hudodelstva obrekovanja po § 209. kaz. zak. in radi hudodelstva goljufije po § 197. in 199. lit. a kaz. zak. v osem mesecev težke ječe, poostrene vsakih 14 dni z jednim postom, torej bil v ječi 138 dni. Takisto je tudi res, da je bil kasneje tožnik L. K. vsled ponovljenega kazenskega postopanja z razsodbo okrožnega sodišča z dne 5. septembra 1882, št. 17062., oproščen od obtožbe, da je storil zgoraj naštetu hudodelstva, oproščen, ker se je sodni dvor prepričal na podlogi danega mu dokaznega gradiva, da je dejanstveno utemeljena vsebina zgoraj omenjene ovaje.

Dolžnost tožnikova je dokazati, da je njegova obsodba in prestana ječa v taki zvezi z dejanjem toženčevim, da je posledek tega dejanja, in da je to dejanje tako, da se mora tožencu pripisavati v krivdo.

V tem oziru trdi tožnik, da je bil toženi F. S. hudodelstva po § 63. in 64. kakor tudi po § 197. in 199. lit. a kaz. zak. spoznan

krivim; le to hudodelstvo je storil s tem, da je pričo Franca St. v kazenskem postopanju, ki se je naperilo proti njemu (L. K.), zapeljal v krivo izpovedbo in v krivo pričevanje proti njemu (L. K.), nadalje pa, da so bile tudi priče, v tem kazenskem postopanju zaslišane, namreč Anton S., Franc St., Jurij S. in Ignac A., prvi hudodelstva obrekovanja, ostali hudodelstva goljufije, storjenega s tem, da so lažnjivo pričevali proti tožniku L. K., z rzsodbo porotnega sodišča v Celji z dne 10. decembra 1882, št. 21782., spoznani krivimi.

Predno se začne pretresati vprašanje, koliko more ta porotna rzsodba podpirati in utemeljevati tožnikovo zahtevo, opomniti je, da morejo z ozirom na položaj, izhajajoč iz obestranskih kazenskih aktov, pri reševanju vprašanja, ali je toženi zakrivil to, da je bil L. K. (tožnik) po nedolžnem obsojen, podloga biti jedino le razlogi obsojujoče rzsodbe z dne 5. septembra 1882, št. 170012.

Da je bil tožnik L. K. po krivem obsojen, provzročilo je to, ker je bilo po izreku zvedencev smatrano za dokazano, da je tožnik ovajo, dne 25. januarija 1876 c. kr. namestništvu doposlano, sam pisal, kakor tudi ta okolnost, da so priče Franc in Neža St., Janez J. in Anton So. potrdile, da toženi F. S. psokv in hujskajočih besed, ki so bile v ovaji navedene, ni izgovoril.

Najbolj pa se opira obsodba tožnikova na to, da je tožnik pričo Antona S. zapeljal v krivo pričevanje. To je potrdila priča sama, in njena izpoved se je videla tem verjetnejša, ker je sodni dvor ne gledé na pričevanje Gregorja J. „iz pričevanj Franca St., Janeza J. in Antona So. posnel kot dokazano, da F. S. omenjeni večer ni sploh izgovoril nobenih psokv in hujskajočih besed.“

Ker obsodbe tožnikove ni provzročilo krivo pričevanje toženega F. S., nego so jo provzročile krive izpovedbe tretjih oseb, katere izpovedbe so se šele kasneje kot lažnjive izkazale, dolžnost je torej tožnikova po § 1313. obč. drž. zak. dokazati, da je toženec provzročil in zakrivil te krive in lažnjive izpovedbe tretjih oseb; ta krivda pa more izvirati jedino le od tod, da je toženi F. S. v krivo pričevanje zapeljal te tretje osebe.

Dokaza pa za to okolnost, da je F. S. priče Nežo St., Janeza J., Antona So. in Gregorja J. zapeljal v krivo pričevanje, tožnik L. K. ni ponudil, in tudi se ni, kakor izhaja iz porotne rzsodbe z dne 10. decembra 1882, št. 21782., storilo vprašanje glede te okolnosti porotnikom.

Tukaj naj z ozirom na razprave obeh strank opomnimo, da obsodba prič Jurija S. in Ignaca A., ki jo je izrekla ta porotna razsodba, v tej stvari nima nobenega pomena, ker se na izpovedbi teh dveh prič ne sklicujejo razlogi tiste razsodbe, s katero je bil L. K. po nadaljnjem spoznan krivim in obsojen, torej tudi ni dokazana zveza med obsodbo in tema izpovedbama. Uvažati se more torej jedino le pričevanje Franca S. in Antona S.

Res je, kar tožnik L. K. trdi, da je bil toženi F. S. zaradi zapeljevanja priče Franca St., najkrivo izpove v kazenskem postopanju proti L. K-u, z razsodbo porotnega sodišča Celjskega z dné 10. decembra 1882 krivim spoznan hudodelstva goljufije. Vender je toženec dokazal z razsodbo najvišjega kot kasacijskega dvora z dne 25. maja 1883, ad št. 723., da je bila prej omenjena razsodba Celjskega porotnega sodišča razveljavljena ravno v tej točki kot ničeva. Po razlogih te kasacijske razsodbe bi se bilo moralo opustiti vprašanje porotnikom po smislu §§ 317. in 319. kaz. pr. r. glede zastarelosti. To vprašanje in odgovor porotnikov morata se smatrati za nedana; taka po ničevem potu konstatovana krivda toženega F. S. tudi ne more torej dokazilne moči imeti v denašnji civilni pravdi. Toženec po pravici trdi, da je v tem slučaju po § 227. kaz. zak. zastarelo hudodelstvo zapeljevanja priče Franca St. v krivo pričevanje, a ne samo kazni; vender vzlic temu ni nobenega zadržka, da se v civilni pravdi dokažejo one okolnosti, ki so ustanovile hudodelstvo, t. j. da se dokaže civilnopravna krivda toženčeva.

Tega in takšnega dokaza pa ni ponudil tožnik, in tako ni dokazana njegova trditev, da je toženec F. S. pričo Franca St. napotil in zapeljal v lažnjivo pričevanje.

Da se dožene krivda toženčeva, ni torej drugače, nego da se preišče, je li tožnik L. K. dokazal, da je toženec F. S. pričo Antona S. napotil in zapeljal v krivo izpoved.

V tem oziru sklicuje se tožnik na razloge okrožnega sodišča v Celji z dne 5. septembra 1882, št. 17062.; toženec pa na to odgovarja, da je bil z razsodbo porotnega sodišča v Celji z dne 10. decembra 1882, št. 21752., glede tega dejanja oproščen obtožbe, ki je merila na to, da je zapeljal pričo Antona S. v krivo pričevanje. Ta okoliščina je torej dokazana s to razsodbo. Tožnik je v repliki ponudil dokaz

s to pričo Antonom S. in naložil tožencu nezavračno glavno prisego glede te okolnosti.

Oziraje se na razprave toženčeve je tukaj opomniti, da ta oprostilni izrek ne prejudikuje denašnji pravdi, ker s tem izrekom nekrivde še ni izrečeno nobeno dejanje, katero bi se moralo za dokazano smatrati v civilnem postopanju, ker takšna prejudicijalna moč ni utemeljena v zakonu, in ker bi sicer določba § 366. kaz. pr. z. bila v največ slučajih brez pomena.

Ker pa tožnik v tem oziru, ne glede na to, da je toženec proti tej priči Antonu S. ugovarjal zavržnost in sumnost, in dasi je ta ugovor tudi opravičen zastran kazenskih razsodeb, ni ponudil dopolnilne prisege, morala se je nezavračna prisega naložiti toženemu F. S., nezavračna zaradi tega, ker ni bilo, da bi tožnik bil to okolnost doznal s svojim opazovanjem.

Ako tožnik s to prisego dokaže, da so resnične okolnosti, ki so pod prisego stavljene, onda je tudi dokazano, da je toženec zakrivil krivično obsodbo in zaprtje tožnikovo, da mora torej tožnika odškoditi, in pri tem ni nobene dvojbe, da je toženec ravnal vedoma in z voljo, torej nalašč (§§ 1305. in 1295. obč. drž. zak.).

Po prvi točki ima tožnik pravico zahtevati od toženca celo odškodnino, in vsled določbe § 1301. obč. drž. zak. je vse jedno, da je škoda bila posredno storjena.

Tožnikova zahteva tudi ni zastarela, ker po § 1489. obč. drž. zak. taka škoda, ki je nastala iz hudodelstva, zastari v 30 letih.

(Nadaljnji razlogi se močno bavijo z vprašanjem, kateri zneski so primerni za odškodnino, ako toženi F. S. ne priseže te glavne nezavračne prisege. Ker pa za meritorno razpravo to nima pomena, ne priobčujemo torej tega dela razlogov.)

A. Brumen.

(Konec prihodnjič.)

d) Preložiti se sme tudi narok, pri katerem bi bilo storiti prisego.

Pod št. 6728. ex 1888 nastopi pri okr. sodišči Urfahr Peter P. po dru. V. v svoji pravdi zoper Edvarda H. po dru. W. zaradi 89 gld. 90 kr. o pravem času pripoznano glavno prisego. Imenovano sodišče se pa zaradi zaslišanja te prisege obrne do okrajnega za m. del. sodišča Margarethen na Dunaji kot osebne inštanace Peter P-ove. Le-ta

raziše dan, a povabi samo zastopnika obeh strank, in sicer dra V. z opombo, naj on sam privéde svojega klijenta k naroku. A k naroku pride le dr. V. sam ter izjavi, da je sicer pisal svojemu klijentu, naj pride prisegat, da pa nima dokaza, je li Peter P. tudi prejel to pismo: on prosi torej, naj sodišče preloži narok in povabi Petra P. samega.

Okrajno za m. del. sodišče preloži narok po smislu prošnje dr. V-jeve z odlokom z dne 14. novembra 1888, št. 29.280.

Vsled rekurza dr. W-ovega je avstrijsko višje sodišče predrugačilo ta odlok z naredbo dne 4. decembra 1888, št. 16839., tako, da se odbije Peter P-ova na zapisnik podana prošnja za preložitve naroka, pri katerem bi bil on moral storiti glavno prisego. Ob enem naloži se c. kr. za m. del. okrajnemu sodišču, da mora ukreniti, kar zakon veleva glede nestorjene prisege; — to pa zategadelj, ker je bil Peter P-ovemu zastopniku o pravem času naznanjen dan za prisego, ker se po njegovi enostranski želji ni smel preložiti narok, in ker so vsled izostanka njegovega klijenta od dneva, ki je bil razpisan za prisego, nasprotniku že nastale pravice, katere ne morejo biti zavisne od tega, če Peter P-ov zastopnik izjavi pri naroku, da ne more dokazati, ali tudi ve njegov klijent, da je razpisan narok.

Vsled revizijskega rekurza dr. V-jevega je odločilo najvišje sodišče z odločbo dne 16. januarija 1889, št. 280. *), da se premeni naredba višjega sodišča, a potrdi odlok okrajnega za m. del. sodišča, in da je vsled tega določiti nov dan za prisego, to pa zategadelj, ker je bilo, kakor izjavlja Peter P-ovega zastopnik, negotovo, je li zvedel njegov klijent, da mu je priseči v ta dan, in ker je vsled tega okrajno za m. del. sodišče imelo dovolj povoda, da bi razpisalo po smislu prošnje Peter P-ovega zastopnika nov narok za prisego in k temu povabilo Petra P. a samega in sodnim potom.

J. K.

e) **Bosna in Hercegovina nista vnanji deželi; na vročbo tožbe tožencu, tamkaj bivajočemu, ne sme se uporabljati dvorni dekret z dne 11. maja 1833, št. 2612. zb. pr. zak.**

L. T. vloži menično tožbo de praes. 5. junija 1888, št. 2624., pri Spletskem sodišči proti R. G., trgovcu v Mostaru, zaradi plačilnega naloga pcto. 175 gld. c. s. c. ter zaprosi, da se po smislu dvornega

*) Nasprotna odločba z dne 11./8, 1875, št. 8736. G. U.

dekreta z dne 11. maja 1833, št. 2612. zb. pr. zak., postavi tožencu, bivajočemu v inozemstvu, skrbnik *ad actum*.

Spletsko sodišče ustreže z odlokom z dne 9. junija 1888, št. 2624., prošnji tožiteljevi ter postavi tožencu za skrbnika odvetnika dra. K. Le-tá pa vloži rekurz proti rečenemu odloku Spletskega sodišča, češ, da Bosna in Hercegovina nista vnanji deželi.

Višje deželno sodišče je z rešilom z dne 13. julija 1888, št. 2508., zavrnilo rekurz in potrdilo napaderi odlok, to pa za tega delj, ker je Bosno in Hercegovino proti kraljevinam in deželam v državnem zboru zastopanim smatrati za inozemstvo, in ker je vsled tega v le-tém slučaju po ukr. dvornem dekretu z dne 11. maja 1833, št. 2612. zb. pr. zak. treba bilo uporabiti propise o vročbi sodnih spisov za osebe, prebivajoče v inozemstvu.

Odvetnik dr. K. pa vloži izvenredni revizijski rekurz, in najvišje sodišče mu je pritrnilo, zato pa zavrglo obe odločbi nižjih sodišč, kolikor se bavita z imenovanjem rečenega skrbnika; tudi je le-tega oprostilo od danega mu naloga, vse to z rešilom z dne 7. novembra 1888, št. 12.969., in sicer: pomislivši, da sedaj vsled cesarske naredbe z dne 10. marcija 1882 Bosno in Hercegovino upravljajo avstro-ogersko oblastva; pomislivši, da se tamkaj vročbe vršé po sodiščih, ki so urejena na podstavi določeb, obstoječih po kronovinah avstro-ogerskih; pomislivši, da po tem ni nobenega razloga, da se na ta slučaj uporablja dvorni dekret z dne 11. maja 1833, št. 2612., kateri piše, da se tožencu, prebivajočemu v inozemstvu, vroči tožba s sodno prošnjo, a vrhu tega tudi postavi skrbnik.

f) Razodetna prisega (§ 220. obč. sod. r.).

J. P. si je prihranil 1800 gld. gotovine in jih naložil v hranilnici.

Malo dni pred njegovo smrtjo je njegova soproga M. P. vzela denar iz hranilnice, in ko je bil J. P. umrl, bilo ni niti denarja niti hranilničnih knjižic. Pozvedbe pa so dokazale, da je vdova po moževi smrti denar na svoje ime naložila v hranilnici.

Zakoniti dedni nasledniki po J. P. zahtevajo s tožbo, naj stori M. P. razodetno prisego in naznani ž njo vse, kar jej je o imetji pokojnega J. P. znano.

Prvo sodišče je tožbi ugodilo iz nastopnih razlogov;

Po smislu § 220. obč. sod. r. morajo tisti, kateri bi o dozdevnem prikrivanju utegnili kaj vedeti, s prisego naznaniti vse, kar jim je o imetji znano. Priznanje tožene M. P. in pismo hranilničnega načelnikstva pa dokazujeta, da je J. P. umrl 15. februvarija 1885, da je toženka 20. februvarija 1885, to je štiri dni po njegovi smrti, 1907 gld. iz hranilnice potegnila in precej drugi dan, to je 21. februvarija 1885, zopet 1000 gld. v hranilnici naložila, da je šele potem (2. aprila 1885) priznala to svoje dejanje, ko so jej bili poročilo hranilničnega načelnikstva obvestili, in da je precej potem, to je dne 8. aprila 1885, tudi vzela 1000 gld. iz hranilnice. To postopanje znači, da je toženka zatajevala zapuščinsko premoženje, smeti se je bati, da se je res to zgodilo, in upravičena je zahteva tožbe.

Višje deželno sodišče v G. pa je zavrnilo zahtevo tožbe z razsodbo z dne 21. decembra 1887, št. 11894., iz nastopnih

razlogov:

Beseda in duh zakonov velevata, da mora naznaniti premoženje s prisego le tist, ki bi mogel poznati dozdevno, a tožniku neznano premoženje (§ 220. obč. sod. r.). V zakonu nahajajoči se izraz „prikrivanje“ pomeni le „zatajevanje“ (dvorni dekret z dne 16. decembra 1791., št. 227. zb. pr. zak.).

Tožniki pa sami priznavajo, da je pokojni J. P. zapustil edino le v hranilnici naloženo premoženje 1800 gld., katero si je toženka prisvojila. Premoženje torej ni dvomno, in določiti je edino le, spada li to premoženje v zapuščino J. P-a ali ne. To se pa ne more s pravdo o razodetni prisegi rešiti, in sicer še tem manj, ker je toženka sama na hranilnično knjižico potegnila denar iz hranilnice, torej imela knjižico. Tožbena zahteva, da mora naznaniti, kar jej je o tem premoženju znano, pa nasprotuje določilu § 323. obč. drž. zak., ker bi toženka morala objaviti pravni naslov svoje posesti.

Najvišje sodišče je z razsodbo z dne 5. aprila 1888, št. 3449., potrdilo razsodbo višjega sodišča, in to iz naslednjih

razlogov:

Tožniki pripovedujejo, da je pokojni oče zapustil ono imetje, ki je bilo v hranilnici shranjeno, in katero si je toženka prisvojila po smrti J. P-a. Dosledno je pereče le vprašanje, če spada navedeno premoženje v zapuščino J. P-a, in kako da ga toženka izplačuje. Določila

§ 220. obč. sod. r. o razodetni prisegi nimajo torej v tem slučaju nika-
keršnega pomena, v tožbi se ni zahtevalo po smislu navedenega zakona
in se tudi, kakor kažejo dejanske razmere, zahtevati ni moglo.

K a z e n s k o p r a v o .

Ugovor zoper pristojnost sodišča v kazenskem postopanju.

A. B. vloži pri okrajnem za m. del. sodišči v Lj. zoper M. L-a
obtožbo zaradi prestopka zoper varnost časti, rekoč, da ga je obtoženec,
ko se je v mestu N. pogovarjal z J. R-om, obdolžil krive prisega.

Imenovano sodišče razpiše na obtožbo razpravo, pri kateri obto-
ženec dá „*in merito*“ odgovor na obtožbo in prizna nekoliko tega, česar
je bil obdolžen. Potem se razprava preloži, da se zasliši priča J. R.

Pri drugi razpravi ugovarjal je obtoženec zoper pristojnost so-
dišča, rekoč, da se je dejanje dogodilo v mestu N., da je torej po § 51.
kaz. pr. r. pristojno za razpravo okrajno za m. del. sodišče v N., in da
zahteva po smislu § 52. kaz. pr. r., naj se odstopijo kazenski spisi temu
sodišču v daljnjo preiskavo. Temu predlogu se je protivil obtožitelj,
navajajoč, da bi ga bil moral obtoženec staviti že pri prvi razpravi,
in da je prekasen sedaj, ko se je že dal meritoren odgovor na
obtožbo.

Sodnik pa je sklenil, da se okrajno za m. del. sodišče v Lj.
spozna za nepristojno, in da se v daljnjo preiskavo spisi odstopijo okraj-
nemu za m. del. sodišču v N., to pa zategadelj, — ker se je dejanje
dogodilo v N., in ker zahteva obtoženec, da se spisi odstopijo pristoj-
nemu sodišču, — dalje ker v § 52. kaz. pr. r. ni določen nikakšen rok,
v katerem mora obtoženec navesti ugovor zoper nepristojnost, in se mora
torej smatrati, da je ta ugovor dopusten, dokler ima obtoženec pravico
govoriti v postopanju, torej do onega časa, kadar se prične razglašati
sodba.

Na pritožbo obtožiteljevo je pa deželno sodišče v Lj. raz-
veljavilo omenjeni sklep, rekoč, da se je obtoženec s tem, da ni stavil
svojega predloga že pri prvem razpravnem dnevi, nego je dal meritoren
odgovor na obtožbo, odpovedal molcé svoji pravici, da sme zahtevati,
naj se odstopijo spisi pristojnemu sodišču, ter je naložilo okr. za m. del.
sodišču v Lj., naj nadaljuje razpravo.

